

RITUEEL EN CEREMONIE.

Wanneer we zeggen ritueel of ceremonie dan hebben we het in feite over het creëren van een automatisme waarbij we in vastgelegde bewegingen en formuleringen voor onszelf, wanneer we op aarde zijn, een vervreemding van de werkelijkheid tot stand brengen.

Wanneer je dus een ceremonie kent, een ritueel gebruikt, dan stel je daarmee als het ware een andere werkelijkheid voor, de gebaren zijn niet meer normaal, ze zijn overdrachtelijk bedoeld, ze zijn een hantering die in een andere grootorde van werkelijkheid is gelegen.

Wanneer je nu gewoon innerlijk bewust wil worden, dit wil zeggen een beetje in jezelf door wilt dringen, dan heb je al die ceremoniën en rituelen werkelijk niet nodig. Het is dus niet zo dat we zeggen, een ritueel, een ceremonie is onvermijdelijk wanneer je iets wilt bereiken, maar aan de andere kant is het vaak heel erg moeilijk om afstand te doen van je eigen redelijkheid.

Een mens denkt redelijk – ten minste dat denkt hij – waarbij de vraag wat rede is, eerst beslist zal moeten worden voor we daar een oordeel over kunnen geven, maar in dit redelijk den ken komt hij tot een soort oorzaak - en gevolglogica waarbij zijn eigen emoties door hemzelf op de achtergrond worden gedrongen en niet meer worden beseft als in feite zijn gedachte- en handelingsprocessen voor een groot gedeelte voor hem de leidende dus.

Een mens selecteert uit zijn mogelijkheden van denken en handelen binnen een bepaalde situatie op grond van emoties die hij zelf zelden beseft.

Wanneer ik nu weet dat het voor mij moeilijk is om deze toestand van redelijkheid, van leven in een echt menselijke wereld, los te laten dan kan ik proberen daarvoor bepaalde sleutelbegrippen te gebruiken en daarbij kom ik dan als vanzelf in de richting van ceremonieel.

Om u een klein voorbeeld te geven: In de rituele magie is het mogelijk om zonder meer, bepaalde prestaties tot stand te brengen. Je moet daarvoor over geestelijke waarden beschikken natuurlijk, over bepaalde krachten, maar verder is er niets nodig. Toch schrijft men aan een wit- magiër voor:

- lichaam reinigen, daarna vasten, meestal tenminste 12 uren.
- Daarnaast, het gereinigde lichaam wordt in een nieuw, of tenminste pas gereinigd gewaad gehuld dat speciaal voor de werkzaamheden bestemd is.
- Alle epidimenta die je gebruikt moeten eerst gewijd zijn, daar bestaan bepaalde formules voor.
- Er moet gebruik gemaakt worden van reukwerken.

Nu zul zeggen: wanneer dit overbodig is, waarom doe je het dan toch? Wel deze mensen, deze magiërs werken voor een groot gedeelte met autosuggestie in feite. Ze suggereren zichzelf dat mogelijkheden bestaan die ze daardoor kunnen gaan verwezenlijken.

Het eindresultaat is dus dat door het ceremonieel, de magiër helemaal los is gekomen van zijn normale voorbehoud en zijn normale denken.

Zijn reageren op de norm-omgeving is als het ware tot een automatisme teruggebracht, waarbij hij zelf nog ten aanzien van het gebeuren in die omgeving een verhoogde bewustzijnsdrempel heeft.

Het resultaat is een sterke concentratie van het geheel van de vermogens van die magiër op één bepaald punt omdat in het ceremonieel van kleden, voorbereiding, sprenkeling, reukwerk e.d., de magiër voortdurend trap na trap, dieper in die werkelijkheid gaat, die andere werkelijkheid en zo de redelijke wereld achter zich laat, bereikt hij een summum van concentratie dat hij zonder dit, waarschijnlijk niet zou bereiken.

In bepaalde boeken over magie staat dan ook letterlijk dat de ceremonie noodzakelijk is wanneer men een groot resultaat wil bereiken. Anders gezegd: kleine dingen kun je zonder dat doen.

Nu zou ik zeggen, ja, waarom komen we dan tot hele rituelen, tot hele uitbeeldingen? Ook bij die uitbeeldingen speelt ergens een werkelijkheidsvervreemding een grote rol. Wanneer we kijken naar de oude inwijdingen dan zien we daarin heel veel spelen die worden opgevoerd, waarbij mensen de plaats van goden innemen bijvoorbeeld.

Iets dergelijks was gebruikelijk in beperkte kringen in Egypte, het behoorde tot de inwijdingsrituelen in bv. Athene en omgeving, in Griekenland dus, het is ook voortgezet nog later tot zelfs in bepaalde christelijke gemeenschappen waar zogenaamde heilige spelen, uitbeeldingen dus van een gebeuren, een grote rol speelden bij het scheppen van een juiste sfeer, een juiste stemming.

Wanneer ik ingewijd word in dergelijke gevallen, dan speel ik dus een dragende rol in een dergelijk stuk, want het is eigenlijk een soort toneelspel waar woorden zijn voorgeschreven, gebaren zijn voorgeschreven. Ik ben gebonden, misschien niet aan een heel strikt draaiboek maar aan een zeer bepaald concept van macht en persoonlijkheid.

Iemand die dit werkelijk met overgave doet verliest zichzelf in de persoon die hij uitbeeldt, zelfs een gewone toneelspeler kan dit overkomen, dat hij op de Bühne staat, niet meer zich van zichzelf bewust is, hij is de ander geworden.

Wanneer we dit nu overzetten in zo'n inwijdingsritueel dan betekent dit dat de persoon zich dus beleeft in een totaal nieuwe toestand, er ontstaat als het ware een ontleding van allerhand problemen, - die zijn van weinig betekenis, die worden weggewerkt in de ritus- gelijktijdig komt er een machts- en inhoudsbefef, gesuggereerd door de figuur die je uitbeeld en het hele spel op je heen en zo vernieuw je als het ware je besef omtrent jezelf. Je zou kunnen zeggen dat is een combinatie van suggestie en catharsis. Ga je nog wat verder in de tijd - naar deze kant toe dan - dan worden we onwillekeurig geconfronteerd met de opbouw van bv. een misoffer, sacramentele handeling dus. We hebben die ook elders wel gezien maar die zijn minder bekend en daarom zal ik de christelijke nemen. Wanneer we daar te maken krijgen met een altaar, dan is dat altaar oorspronkelijk een tafel, het is gewoon een dis, het gaat om de liefdesmaaltijd waarbij men de overgave aan God in die maaltijd herdenkt, een aanleunen bij het Joodse gebruik van het Paasmaal en gelijktijdig een soort herbeleven van het laatste avondmaal. Maar de christengemeenschappen worden groter en er ontstaat een hiërarchie. Vanaf dat ogenblik is het niet meer mogelijk om iedereen volledig deel te laten hebben eraan, er moet een opbouw plaats vinden, waarin het geheel ritueel kan worden uitgebeeld en in die rituele uitbeelding toch het besef van de goddelijke kracht zo goed mogelijk gewekt.

En wanneer we nu kijken dan vinden we allerhand factoren daarin, bv. de schuldbelijdenis, tegenwoordig omgezet in het kyrie eléison dat is meen ik, sinds 800 ongeveer, impliceert de mens die zich bevrijdt, het is een reinigingsprocedure.

We gaan drie treden omhoog, drie treden zijn drie trappen van inwijding. Het zijn de drie fasen waardoor wij ons verwijderen van de normale menselijkheid.

Soms wordt dit zelfs nogmaals uitgevoerd en krijgen we 3 x 3 trappen en de Byzantijnen die waren nogal op trappen in bepaalde gevallen en later in de Middeleeuwen zien we dat ook nogal eens gebeuren.

Het gaat hier helemaal om het denkbeeld: we komen los van de werkelijkheid.

Wanneer het altaar goed is, is het nog steeds eden tafel, maar die tafel wordt eigenlijk tegen een rectabel gezet, een achtergrond die volstaat van symbolische voorstellingen.

Elke zijde van die tafel krijgt een bepaalde functie. In het midden vinden we een kluis of een schrijntje waarin oorspronkelijk vaak een relikwie stond en soms ook een kruisbeeld. Later zien we meer en meer dat het een tabernakel wordt dus dat daarin ook werkelijk gewijde hosties bewaard worden.

Wanneer de priester hier komt dan zie je dat hij als het ware langzaam maar zeker vertrekt van de oude tijd: het is of hij vanuit, vergeeft u mij de uitdrukking, het is niet helemaal juist, dat weet ik, maar het is een goede vergelijking, een Judeïsche erkenning van de goddelijke wet en eigen schuld tegenover die wet, opklimt naar een erkenning van de boodschap - epistel -, van daar overgaat naar het beseffen en doorleven van de waarheid - evangelie - en pas van daaruit komt tot een deelgenootschap weer met het laatste avondmaal.

Die hele opzet is zodanig gevoerd dat ook het Misoffer zelf nog in delen uiteen kan vallen; men spreekt dat de oude tijd, de eerste, de mis der ongelovigen, dat is een soort replica van het voorhof in de tempel, daar mocht ook iedereen komen, maar dan hadden we de overige ruimte - het tweede gedeelte in dit geval - dat is bestemd voor de gelovigen en dan hebben we het derde gedeelte waarin de zegening, de priesterlijke macht, een rol speelt die zou men het beste kunnen vergelijken dus met het huis waarin de toonbroden stonden, het is het waarmaken, het aantonen nogmaals van de kracht van het gebeuren.

Je zult zeggen, heeft dit zin? Laat ik een tegenvraag stellen:

Wanneer u geconfronteerd wordt met een priester terwijl u niet een heel goed geïndoctrineerd katholiek bent, en die murmelt daar een paar woorden over brood en wijn, kunt u dan het buitengewone daarvan beleven?

We spreken nu niet over al dan niet transfiguratie of zo, gewoon: kunt u dan daarin iets bijzonders zien? Neen. Maar maak dit nu het middelpunt van een totale opbouw en er gaat een enorme suggestieve werking vanuit. Maar er gebeurt meer: De mens zal door die suggestieve sfeer aangevuld met gezang, muziek e.d. – opvallend is trouwens dat bepaalde Gregoriaanse melodieën ook nog een aparte klankbetekenis hebben, dat ze dus ook weer gelijktijdig het bewustzijn verplaatsen een beetje – en zo kom je dan tot een beleving van concentratie en daarnaast de communie ook, terwijl je eigenlijk, wanneer dat zonder meer zou gebeuren, niets zou ervaren.

Hier is het ritueel kennelijk noodzakelijk om de spanning, om het beleven mogelijk te maken. En naarmate je het ritueel beter kent en de betekenis ervan kent, wordt de doordringingkracht ervan zelfs nog groter.

Nu wil ik niet zeggen dat je dus alles met pronk, pracht en praal moet doen. Ik geloof zelfs dat je daar heel gauw gaat overdrijven want dan gaat de omgeving afleiden van het gebeuren, maar je moet werkelijk wel een opbouw hebben waarin iedereen mee kan gaan. Wanneer we die keerzangen horen tussen de priester en de gemeente, de vertegenwoordigers ervan bijvoorbeeld, dan hebben we daarmee eigenlijk iets waarbij alles samen wordt gevat in één geheel.

Ik ben misschien een beetje brutaal wanneer ik het zo stel, maar de grote belevingskracht van het misoffer wordt mede bepaald juist door de rituele opbouw waarbinnen dit sacrament en de daarna aan verbonden geloofswaarden plaats vinden.

En nu zegt u: ja, maar dat is te kerkelijk ! Laten we eens gaan kijken wat er gebeurt wanneer men een demonstratie houdt of een betoging. Wanneer die mensen normaal rustig lopen te demonstreren, nou ja, dan lopen ze te lopen. Maar maak er nu ook een soort ritueel van : kreten die regelmatig weerklinken, gebaren die regelmatig worden gemaakt. Geef ze de spandoeken die als een soort decors worden meegesleurd, zet er een paar versterkers die alles steeds weer met korte woorden, korte kreten overschaduwden; en wat zien we ontstaan: een verlies van redelijkheid. Die massa wordt gebiologeerd door zichzelf misschien of het doel dat ze zich gesteld heeft, maar ook hier krijgt 't geheel de vorm van een ritueel en in dit ritueel blijkt dat de eenling met zijn persoonlijk besef ten onder gaat. Wanneer we dus die kracht van die massa willen wekken, hoe dan ook, is dit ritueel op zichzelf zeer dienstig. Ik wil niet zeggen dat het gebruik dienstig is altijd.

Wanneer we ons realiseren hoe in vele dictatoriale staten, enorm veel wordt werkt met pronk en praal, met ritueel, met ceremonie en zien hoe juist de massaliteit daarvan, het vertoon ervan en de vaststaande vorm ervan op de massa biologischer werkt, totdat ze haar eigen besef van waarden verliest en zonder meer de waarden die haar worden geprojecteerd gaat aanvaarden als de enig werkelijke, dan zien we, daarin dat er nog degelijk betekenis zit in ritueel en ceremonie.

En laten we dan ook eens een keer kijken hoe het bij onszelf staat, nu we toch bezig zijn. Een kopje thee drinken kan rustgevend zijn. Er hoeft nu helemaal niet van u verwacht te worden dat u nou een Japanse theeceremonie gaat houden met precies op de juiste manier eerst alles groeperen, water. enz. , maar gewoon, wanneer je dat doet op een wijze die vastgesteld is, iets binnen brengen met een blaadje, niet gewoon maar gaan zitten en gauw die kopjes maar hier en daarheen en wie hebben wil die neemt maar: men maakt er een ceremonieel van, dan verandert de betekenis. In het ene geval is die thee gewoon een drank, het is een verfrissing en kan erg prettig zijn en het helpt misschien wel, het maakt de zaak wat gezelliger, in het tweede geval onderbreekt het de dag; er wordt een nieuwe fase van beleven ingeluid doordat het blaadje binnenkomt en het hele geval begint. Een eenvoudig ceremonieel, maar het blijkt dat juist hierdoor een verschuiving van besef kan ontstaan. Dit besef kan vooral voor iemand die erg gespannen is, ontspannend werken. Vergeet niet : wanneer je gewoon een kopje drinkt, dan voel je je genoopt om die jachtigheid door te zetten, maar een ceremonieel iets wat een vaste rite heeft, een vaste reeks gebaren, dat heeft zijn vaste tijd, daar kun je je niet

tegen verzetten; daar kun je alleen in ontspannen en ondergaan. En dan blijkt dus dat dat ceremonieel kopje thee ontspannend werkt, beter stimuleert ook dan hetzelfde kopje thee dat haastig wordt gedronken en dat bij sommigen zelfs het maagzuur sterk schijnt te bevorderen.

Hier ziet u dus in het gewoon dagelijkse leven al het verschil.
Maar is dat ook voor u zelf niet zo?

Wanneer u gaat slapen en u en u went u aan om dat te doen op een bepaalde wijze, slaapt u onmiddellijk. Als u het zus of zo doet slaapt u niet. Wie zich aanwent om eerst wat in bed te lezen kan meestal dat boek niet weglaten ook al val je over de eerste paar woorden die je leest in slaap.

En dan zul je zeggen, is dat ceremonieel? Ja, dat is ceremonieel, er zijn hele rituelen bij.
Als we de hele maatschappij bekijken is ze eigenlijk uit allerhand rituelen opgebouwd.

Dus wanneer je dat zo beziet dan zeg je, ja daardoor schep ik een werkelijkheidswaardering die niet met de feiten behoeft te stroken, maar die op mijzelf psychisch en vaak zelfs ook lichamelijk voldoende invloed heeft om mij mogelijkheden tot ontspanning enz te geven.

Dan durf ik op grond hiervan nog even te concluderen dat ritueel en ceremonie zinvol zijn, mits zij op een zinvolle wijze gehanteerd worden en dit laatste is beperkend want een ceremonie die leeg wordt, die dus te vaak herhaald wordt, verliest zijn betekenis. Een ritueel dat langzaam maar zeker leeg wordt, omdat je je niet meer realiseert wat er precies mee aan de gang is en je je er ook niet aan overgeeft - er bestaat geen impuls meer om daar in op te gaan - heeft het ook geen betekenis. Klaar wanneer die betekenis aanwezig is, dus een zekere gemotiveerdheid ofwel een zekere aanvaarding van het geïmpliceerde, dan zou ik zeggen: ze zijn bijzonder nuttig en ze kunnen de mens helpen een nieuwe bewustzijnstoestand te bereiken, ze kunnen hem ook helpen de juiste ontspanning of innerlijke geladenheid tot in de spieren is dat toe, te bereiken.

Dan zou ik u hierop willen wijzen: iedereen in zijn leven kent bepaalde gewoonten die in feite een soort ceremonieel zijn. Wij doen zeer veel dingen op een wijze, wanneer we op aarde zijn, die niet in overeenstemming is met de meest rationele en de meest passende wijze van werken of van vervaardigen of doen of beleven. Dit ceremonieel is voor onszelf noodzakelijk geworden. Het is een gewoonte, aan die gewoonte zijn allerhand, voor ons belangrijke denkbeelden verbonden die misschien niet eens in ons bewustzijn komen, maar die vanuit het onbewuste, ons wezen, ons gedrag, onze instelling beïnvloeden.

Wanneer wij iets niet kunnen bereiken gewoon vanuit onszelf en vanuit onze eigen redelijkheid is het de moeite waard om gebruik te maken van de passende ceremoniële die, ook wanneer ze geen feitelijke inhoud hebben - er zijn er die het wel hebben - ons toch kunnen helpen de juist innerlijke gesteldheid te bereiken.

Met ceremonie, met ritueel en ook met het gebruik van allerhand symbolen, kunnen wij komen tot een gerichtheid van onze persoonlijkheid die onze mogelijkheid, zowel in de stoffelijke werkelijkheid als in de innerlijke wereld aanmerkelijk wijzigt.

II. DE GEWONE ORDE TUSSEN DE MENSEN.

Dat vinden de mensen heel erg vreemd tegenwoordig als je praat over orde! Je zou, het zo kunnen zeggen: de nieuwe orde is de wanorde waarin men een orde zoekt die door onordelijkheid wordt geschapen en dat is natuurlijk onmogelijk!

Maar wanneer wij de mens zien, dan heeft die mens vaste relaties. Die relaties zijn gedefinieerd; zo lang de definitie van die relatie bestaat en algemeen erkend is, moet ze ook als geldig beschouwd worden. Wanneer ik een verplichting op mij neem ten aanzien van iemand in mijn eigen wereld, of u in uw wereld ten aanzien van iemand uit uw wereld, dan is deze verplichting niet waar je aan vastzit, niet door een dwang, maar doodgewoon door de wederkerigheid, de orde.

U moet een wetmatigheid erkennen in je leven omdat je zonder die wetmatigheid eenvoudig geen oplossing kunt vinden.

Je kunt een wet veranderen. Maar hoe verander je een wet : door openlijk de wijziging bekend te maken, er is geen andere manier. Je kunt wel sluiks proberen maar dan is het niet eerlijk, dan blijven er allerhand vreemde factoren een rol spelen.

De orde bij de mens hoeft niet gebonden te zijn aan voorstellingen uit het verleden, maar ze moet wel degelijk gebaseerd zijn op een betrouwbaarheid van de mensen onderling. En betrouwbaarheid onderling betekent bij mensen ook een mate van zelfdiscipline.

Nu zou ik het zo kunnen stellen: naarmate een mens bewuster handelt en daarbij bewuster zichzelf beheerst, zal, met minder openlijke ordening, een grotere menselijke orde geschapen kunnen worden. En nu kunnen we daar dan andere dingen voor nemen, we kunnen zeggen, het geloof leert ons dat ... of: in de wet staat dat ... Maar hierbij verschuiven wij teveel eigenlijk van die orde naar buiten toe. We proberen onze eigen aansprakelijkheid af te wentelen door te zeggen dat is iets van buiten af, daar heb ik niets mee te maken, ik onderwerp me daar alleen maar aan. Maar een mens die de werkelijke orde en ordening van het bestaan niet nodig is - zonder dat is geen maatschappij, geen mensheid mogelijk, de mens is een soort kuddedier wanneer ik dus zonder een persoonlijke discipline, een persoonlijk vinden van het voor mij juiste en me daar dan ook op baseer en me er aan houd, wil leven, dan blijkt dat ik in voortdurend konflikt kom, niet alleen met de wereld maar ook met mezelf.

Dan gaan we nog een stap verder. Naarmate meer wetten van buiten af worden opgelegd, zou de neiging van de eenling om zich te bezinnen op zijn persoonlijk besef ten aanzien van juistheid en onjuistheid, minder worden. Naarmate de vrijheid groter is, zal ook een groter begrip van verantwoording kunnen ontstaan. Dat is in de moderne wereld waarschijnlijk niet erg "in", deze verklaring, want ik zeg nu in feite : naarmate de wetgever het aantal van zijn wetten vereenvoudigt en vermindert en daarbij een groter aansprakelijkheid voor de burger laat bestaan, zal die burger zich meer van zijn verantwoordelijkheid bewust worden en daardoor juister maar menselijker gaan functioneren zonder de traagheden die anders door de ambtelijkheid van wet en orde voortdurend tot stand worden gebracht.

Dan ga ik nog een stap verder : wanneer ik in mijzelf een regel erken, mijzelf een discipline opleg omdat ik overtuigd ben dat het goed is, dan doe ik dat niet alleen maar vanuit de rede, hier zitten allerhande emotionele achtergronden bij, het onderbewustzijn speelt een rol, de geest speelt een rol.

Op het ogenblik dat ik door een bewust en vanuit mijzelf kiezen, van een bepaalde baan, kom tot een zelfdiscipline, is deze zelfdiscipline voor mij de beste uitdrukking van mijn persoonlijkheid zoals ze nu bestaat, in de wereld waarin ik leef, voor u dus de wereld op aarde. Dat houdt in dat ik harmonischer ben.

Een mens die een discipline in zich wel erkent maar eigenlijk niet volgt omdat er andere regels zijn, zal met zichzelf in konflikt zijn dat is duidelijk.

Een mens die alleen discipline van anderen aanvaardt, zal zich onder druk gevoelen, hij zal in een voortdurend verzet zijn en dit verzet zal een toenemende ontevredenheid, lusteloosheid, ja een begrip van zinloosheid van het bestaan ten gevolge hebben. Maar de mens die zijn eigen persoonlijkheid leeft, in een vaste regel een vaste bestreving, een vaste wet, ongeacht wat de wereld daarvan denkt, die beantwoordt aan zichzelf. Hij zal in ieder geval een innerlijke vrede vinden zolang hij niet zijn eigen discipline beschouwt als een wet die hij de wereld moet opleggen, dat laatste hoort er bij. En dan zou je dus eigenlijk, wanneer je spreekt over de mens en de menselijke orde moeten pleiten voor een anarchie omdat alleen daar waar geen wetten bestaan, een absolute onderlinge besefmogelijkheid en een zuiver persoonlijk verantwoordingsbesef denkbaar zijn!

Ik heb het al gezegd : hoe geringer het aantal regels, hoe beter De moeilijkheid is echter dat de doorsnee mens te zeer gewend is aan een niet-persoonlijke ordering. Wanneer ik terugga tot de oertijd, dan kun je ze daar allemaal zien zitten: de ijstijdjagers, de mensen van het beginnende stenen tijdperk die misschien al eens een keitje gooien en voor de rest alleen maar met hun knuppels slaan. Maar degene onder hen die het sterkste en het slimst is, is de baas, hij bepaalt, hij hanteert de wet, de wet die zijn eigen wil is, dwaas of niet dwaas. Ga verder en kijk naar de trekkende volkeren, die langzaam herdersvolkeren worden, van jagers tot herders

Orde der Verdraagzamen

worden; wat zien we: één bepaalde macht, nu vaak erfelijk; er is één wet die voor allen bepaalt, er is een orde die door de gemeenschap ontstaat.

Maar dit betekent dat maar al te vaak, de mens zichzelf gaat identificeren met die gemeenschap, zonder gelijktijdig vanuit zich een volledige verantwoordelijkheid voor en ruilmiddelen de gemeenschap te willen dragen.

Nationaliteitsbesef is bijvoorbeeld nog één van die dingen die daaruit voortvloeien: ik behoor bij de groep, de groep is aansprakelijk voor mij, ik kan mij dus reppen op het feit dat ik tot deze natie behoor, gelijktijdig ontheft het feit dat, ik tot de natie behoor mij van de verplichting om mijzelve voortdurend als mens te tonen, want ik heb de vlag en die kan dat vervangen.

We zien de eigenaardigheid ook van het kostuum bijvoorbeeld. Ik draag hier het monnikskleed dus ben ik onaantastbaar; ik draag hier het uniform van het gezag, dus moet ik anderen naar mijn wil dwingen ten rechte of ten onrechte.

Hebt u in de gaten wat er aan de hand is?

Dit is geen orde, dit is in feite een willekeur ten koste van de eenling, opgelegd door deuldiging van de groep. En dan ben ik ook zo vrij daar geestelijke consequenties uit te trekken : Hoe meer ik instaat voor mijzelf en mijn eigen daden, hoe meer ik bewust mijzelve richt op al datgene wat ik innerlijk als juist ervaar, hoe dichter ik innerlijk bij de waarheid sta, hoe groter de krachten die ik in mijzelf kan ervaren, hoe groter de mogelijkheden die ik vanuit mijzelve bezit in mijn wereld, zowel als in het beseffen van mijn eigen situatie, mijn eigen handelingen en eigenschappen: dus : belangrijk !

Maar er is meer. Daar waar ik uit een bewuste zelfdiscipline beantwoord aan datgene wat mijn wezen is, doorbreek ik grenzen.

Neem alleen het bewustzijn : hoeveel wordt niet naar het onderbewustzijn verwezen, verdrongen, weggedrukt alleen omdat het niet past in het ik-beeld dat ik heb, maar beantwoord je aan datgene dat je weet en voelt te zijn, dan is er geen behoefte meer om je voor jezelf te verhullen. Dan is er ook geen behoefte om te zeggen dat is nooit geweest; ik aanvaard wat is geweest maar ik leef uit wat ik nu weet en ken.

En stel dat dit nu nog een beetje verder gaat, ook naar geestelijke voertuigen, naar dat deel van het ik dat niet met de tijd vervalst, dan zul je tot de conclusie komen dat ook dit intenser en vollediger een rol gaat spelen maar dan zullen, alle krachten en mogelijkheden die tot die geestelijke wereld behoren als vanzelf ook meer spontaan tot uiting komen in die stoffelijke wereld. Maar dan mag je geen eisen meer stellen aan de hand van de omgeving, let wel.

En u moogt geen eisen stellen aan die omgeving, u kunt alleen maar eisen stellen aan uzelf en uzelf waarmaken, zo goed mogelijk in overeenstemming met die omgeving. Dus niet het konflikt zoekende, maar strevende naar een voortdurend harmoniepatroon waar dat denkbaar is en slechts op disharmonie en konflikt antwoordende zover dit onvermijdelijk is.

Je komt dan tot een totaal andere geestelijke beleving !

Je ziet de wereld anders.

Heel veel wat voor de mensen werkelijkheid is, bestaat alleen in hun gedachten, dus geen feiten. Eenvoudig voorbeeld : naarmate ik meer getalsmatig verdien, ben ik er beter aan toe. Niet waar! : naarmate de ruilmiddelen waarover ik beschik mij meer ruilmiddelen verschaffen kan, ben ik er beter aan toe, maar dat zegt u niet, vandaar dat geld als een zelfstandigheid wordt behandeld, terwijl het alleen maar symbolisch is.

Ga een stap verder. En zeg nu eens tegen jezelf: de wereld waarin ik leef wordt bepaald door mijn vooroordelen. Ik vind bepaalde dingen goed of kwaad omdat ik altijd gehoord heb dat ze goed of kwaad zijn zonder me af te vragen of er misschien een andere beschouwingmogelijkheid bestaat. En ga dan nog verder en zeg: ik kan niet een ander beoordelen vanuit mijzelve omdat ik niet het totaal van de innerlijke waarden, toestanden, spanningen, zowel als uiterlijke omstandigheden van die ander ken. Dan kan ik zeggen : vanuit mijn standpunt is het verboden. Maar ik kan nooit zeggen dit is voor iedereen verboden, hoe gevaarlijk dat het moge lijken. We moeten eenvoudig bereid zijn - en dat is de basis van een werkelijke orde - eenieder eerst het recht te geven zichzelf te zoeken en zichzelf te vinden. Wij behoeven een ander niet te beschermen tegen de gevolgen van zijn handelingen

en daden. Wij kunnen wel onszelf verplicht gevoelen – om welke reden dan ook – een ander te helpen die gevolgen te dragen, maar dat is onze eigen zaak.

Besef: wanneer ik de onwerkelijkheid van een groot gedeelte van mijn eigen wereldbeeld en het wereldbeeld van anderen eenmaal aanvaard, kan ik daar doorheen andere lijnen en gebeuren die voor mij feitelijk zijn, gaan zien. Ik kan achter uiterlijk algemeen beleefde werkelijkheid komen tot een nieuwe werkelijkheid.

Eenvoudig voorbeeld . beoordeel een film die u gaat zien aan de hand van een filmkritiek. Indien u dit wel doet zult nooit werkelijk zien, dan zoekt u alleen maar een bevestiging van iets wat u zelf al hebt opgenomen; onderga eerst het werk als een geheel en geef daarop later eventueel uw commentaar of kritiek.

Heel vreemd voorbeeld ? Helemaal niet: het is helemaal niet belangrijk. Laten we een opera nemen. Opera is een mooie schijnvertoning, voor ons bijzonder attractief omdat we daar de mensen zo langdurig zien sterven, laten opstaan onmiddellijk waarop het applaus volgt. Ja, als eigenlijk christelijke symboliek is het goed bekeken. Maar goed, wanneer daar nu eens een keer wat minder goed wordt gezongen, maar gelijktijdig is de actie, het geheel dus suggestiever, moet u dan oordelen over de toon of over het geheel ? Wanneer het geheel goed is, is het prima in orde. Het is als het ware dit: wanneer de meest hemelse stem in een te omvangrijke en boezemrijke verpakking op de Bühne liederen van een meisje moet zingen, kun je soms door de stem, de gestalte vergeten. Maar meestal maakt de gestalte het onmogelijk het drama te beleven en hoor je alleen het lied als een afzonderlijke prestatie terwijl de illusie teloor gaat. Nou zo gaat het nu eigenlijk overal.

Wij leven eigenlijk niet het commentaar van een ander, niet de verklaringen van een ander, maar dat wat we zelf zijn, dat is geldig, dat geldt zelfs voor de wetenschap. In de wetenschap moeten we uitgaan - dat is duidelijk op aarde - van datgene wat de anderen voor ons gevonden en ontdekt hebben. Maar dat wil niet zeggen dat dat nu allemaal zeker is en vaststaat. Ze kunnen zich vergist hebben. Wanneer we alles als een voorwaardelijk uitgangspunt, als een werkhypothese beschouwen zonder meer, dan zullen we juist door onze bereidheid de basis waarvan we uitgaan te checken, vaak klaring vinden voor verschijnselen waaraan we anders voorbij zouden gaan en waardoor we eigenlijk zouden falen in onze opzet.

Besef dat er achter uw werkelijkheid zoals u die denkt en beleeft, een andere ligt, een werkelijkheid die niets meer heeft te maken met de leuzen, met de riten, met de ceremonieën van de gemeenschap of haar wetten en religieuze opvattingen. Daar achter ligt er een werkelijkheid die je een goddelijk werkelijkheid kunt noemen omdat ze gebaseerd is op de wetmatigheden van de kosmos zelf, wetmatigheden uitgedrukt in de natuur zo goed als in de mens.

En wanneer je die werkelijkheid kent en leeft, dan kun je daardoor je bewuster worden van de eeuwigheid terwijl je gelijktijdig juister en bewuster kunt reageren in elke vorm van tijdelijk bestaan die toevallig de jouwe is.